scriptor

stârnim IDEI
transmitem EMOȚII
citim LITERATURĂ

interviu
Bogdan SUCEAVĂ

„Literatura
e o unealtă
de cercetare,
o formă de
clarviziune,
un exercițiu
al inteligenței”

DOSAR

Cultură și Inteligență Artificială

Ioana-Alexandra LIONTE-IVAN
Ionuț BÂRLIBA
Radu CUCUTEANU
Cătălin CONSTANTINESCU
George ȚURCĂNAȘU
Toni HRIȚAC
Andra DOROFTEI
Jan CORNELIUS

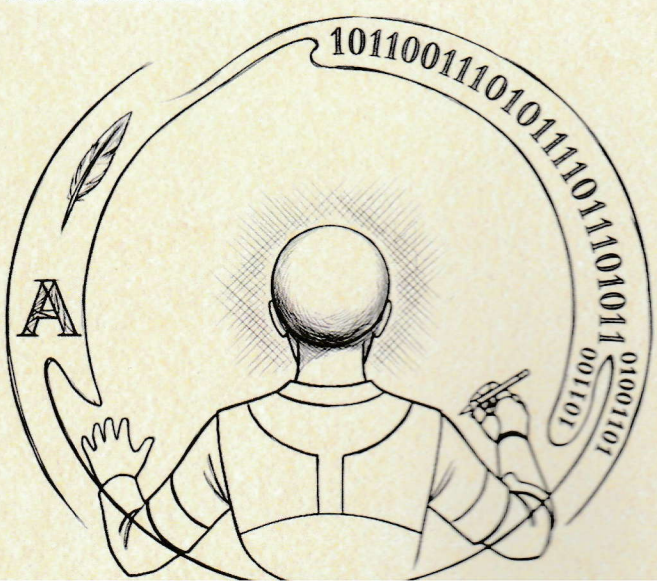

Anul XII, serie nouă,
nr. 141-142 (9-10/2026),
septembrie-octombrie

www.editurajunimea.ro
revistascriptor@gmail.com

scriptor

Anul XII, serie nouă, nr. 141/142 (9-10/2026), septembrie-octombrie

Au colaborat la acest număr:

Șerban AXINTE, Ionuț BÂRLIBA, Petru BEJAN, Oana BOCA STĂNESCU,
Emina CĂPĂLNĂȘAN, Cristina CHIPRIAN, Mircea V. CIOBANU,
Călin CIOBOTARI, Mariana CODRUȚ, Cătălin CONSTANTINESCU,
Jan CORNELIUS, Radu CUCUTEANU, Laura Carmen CUȚITARU,
Andrew DAVIDSON-NOVOSIVSCHEI, Sorina DĂNĂILĂ, Andra DOROFTEI,
Cristina FLORESCU, Cătălina FRÂNCU, Gabriela GHEORGHIȘOR,
Valeriu GHERGHEL, Cristina HERMEZIU, Miguel HERNÁNDEZ, Toni HRIȚAC,
Ioana-Alexandra LIONTE-IVAN, Lucian MAIER, Ciprian MUNTIU,
Radu NEGRESCU-SUȚU, Cosmin NEIDONI, Dinu-Ioan NICULA,
Mirella PATUREAU, Dragoș PĂTRAȘCU, Nicolae PEIU, Florina PÎRJOL,
Ioan-Aurel POP, Ioan RĂDUCEA, Ala SAINENCO, Cristina SIMION,
Ioana Maria STĂNCESCU, Caliopia TOCALĂ, George ȚURCĂNAȘU, Alex VASILIU,
Laura-Otilia VASILIU, Lucian VASILIU, Robert VRABIE

EDITORIAL

Autorul a murit.Trăiască Alutorul! – **Cristina HERMEZIU** _____5

POEMUL DESENAT

Mariana CODRUȚ
[totul e menit] _____ 6
Dragoș PĂTRAȘCU ___7

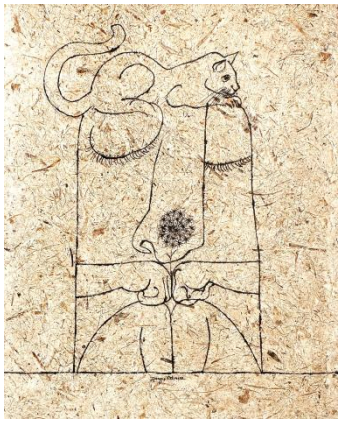

OM de CUVÂNT

Șerban AXINTE – Interviu cu **Bogdan SUCEAVĂ**:
„Literatura e o unealtă de cercetare, o formă de clarviziune, un exercițiu al inteligenței" _____8

EMINESCIANA

istorii literare
Ala SAINENCO
„Amintiri despre Eminescu"_ 14

DOSAR

Cultură și Inteligență Artificială

Argument _____ 20
Ioana-Alexandra LIONTE-IVAN – IA ca asistent pentru scris în sistemul universitar _____ 21
Ionuț BÂRLIBA – Inteligență artificială și autonomie salutară _____ 24
Radu CUCUTEANU – Cum am învățat să scriu împotriva mașinii _____ 26
Cătălin CONSTANTINESCU – În căutarea preciziei pierdute _____ 28
George ȚURCĂNAȘU – *Quo vadis*, IA?_____ 30
Radu CUCUTEANU – Stratigrafia viitorului de azi. Un portret al fantomei trecutului _____ 33
Toni HRIȚAC – Raionul de artă umană_____ 37
Andra DOROFTEI – Noaptea albă a AI-ului ___ 39
Jan CORNELIUS – Oare are IA simțul umorului? 41

EȘAFODAJ critic

recenzii
Ioan RĂDUCEA – Ca niște ape mari _____ 45
Florina PÎRJOL – Între limba puterii și limba memoriei _____ 48
Cristina CHIPRIAN – „Îți simt gândul gândit gândind să vină" _ 50
Caliopia TOCALĂ – Între memoria lucidă și hazardul reverie _ 51
Șerban AXINTE – Postmemoria & parabola biografică _____ 53
Mircea V. Ciobanu – *Mișcarea literelor* între *filocalii* și *calofilii* _ 55
Cristina HERMEZIU – Scriitori cu amănuntul. Bogdan Lupescu, Filip Florian, Mircea Cărtărescu _____ 58
istorii literare
Nicolae PEIU – Pe urmele locului în care Păstorel își doarme somnul de veci _____ 59
studii culturale, eseuri
Petru BEJAN – Poate fi mediul înconjurător o provocare... estetică? (II)_____ 62
Cosmin NEIDONI – Nașterea autoportretului. Primele imagini ale sinelui în Antichitate și în Evul Mediu _____ 65
Ioan-Aurel POP – O lege dreaptă înțeleasă nedrept _____ 71

inEdite

Ioana Maria STĂNCESCU – Fragment de roman ____ 75
Radu NEGRESCU-SUȚU – Armeanca cea cu icoane ferecate ____ 78

instagrAMABIL

Călin CIOBOTARI – hamletarium
Viața și moartea din *Hârjoana* lui Emil Coșeru ____ 83

Mirella PATUREAU – teatru
Metamorfoza sau din viața ascunsă a insectelor... ____ 85

Lucian MAIER – film
Fjord, un exercițiu hollywoodian ____ 87

Dinu-Ioan NICULA – film
TIFF 2026. Zilele Filmului Românesc ____ 91

Robert VRABIE – film
Ce și-a dorit Nolan ____ 94

Laura-Otilia VASILIU – euterpe
Bartók-Enescu în oglinzi paralele la timpul prezent (II) ____ 95
Alex VASILIU – jazzy Primul muzician român integrat în discografia „ECM": Lucian Ban ____ 97

Cristina SIMION – artă contemporană
„Apocalipsa" lui Ioan Aron Ţăroi: revelația, nu sfârșitul _ 100

Foi(E)taj LINGVISTIC

Emina CĂPĂLNĂȘAN – De la gramatical la... popular (II) ____ 104
Laura Carmen CUȚITARU – Limba și începuturile ei ____ 106
Cristina FLORESCU – Obsesia paralelelor ____ 110

In/TRADUCTIBIL

Miguel HERNÁNDEZ
(1910-1942)

Prezentare și traducere din limba spaniolă de **Cătălina FRÂNCU** ____ 113

LIBER ARBITRU

Sorina DĂNĂILĂ – IAȘI, tinerețe fără bătrânețe
Un loc al Iașului: palimpsest sau Millefeuille ____ 122
Lucian VASILIU – Confesiuni developate
DACIA LITERARĂ, serie nouă. Reconstituiri (I) ____ 127
Oana BOCA STĂNESCU – LiteRAME
Povești din culise. Roberto Calasso, ultimul mare editor umanist, și arta de a edita o lume ____ 131
Valeriu GHERGHEL – Miscellanea
De ce marii cititori nu posedă întotdeauna biblioteci stufoase: răspunsul lui Joseph Epstein ____ 133

VOCI APROPIATE

Andrew DAVIDSON-NOVOSIVSCHEI _ 136

ETAJeră

Gabriela GHEORGHIȘOR – Cărțile mele formatoare ____ 139
Ioan RĂDUCEA – REVISTA Revistelor ____ 141
Comunicat de Presă – Protocol de colaborare în domeniul Proprietății Intelectuale ____ 143
Ciprian MUNTIU, artist invitat *Scriptor* ____ 144

Pe urmele locului în care **Păstorel** își doarme somnul de veci

istorii literare

Nicolae PEIU

Deși s-a născut la Dorohoi (județul Botoșani) și a trăit în ultima parte a vieții în capitală, fiind și înmormântat în cimitirul Șerban Vodă (Bellu) din București, îl putem considera pe scriitorul Alexandru Osvald Teodoreanu (mai cunoscut cu numele de Păstorel) un ieșean de al nostru. A copilărit, a trăit și a scris o mare parte din viață în vechea capitală a Moldovei, a iubit mult Iașii, iar ieșenii, întorcându-i cu asupra de măsură această dragoste, și-l revendică pe bună dreptate.

S-a scris mult despre Păstorel și biografia lui este destul de cunoscută, iar, din acest punct de vedere, o scriere de referință care se impune a fi amintită este aceea a lui Mircea Handoca, *Pe urmele lui Al.O. Teodoreanu – Păstorel*[1]. Remarcabile sunt și memoriile scriitorilor Demostene Botez, Romulus Vulpescu, Adrian Maniu, Alexandru Paleologu, Aurel Leon și Constantin Ostap, studiile criticilor literari George Călinescu, Constantin Ciopraga, Șerban Cioculescu, Răzvan Voncu, Constantin Dram și Bogdan Crețu sau corespondența publicată de Rodica Pandele. Sunt convins, însă, că această listă este încă departe de a fi completă.

Cu toate că opera integrală a lui Păstorel nu a fost încă publicată, un instrument foarte util pentru o editură, care și-ar putea cinsti numele cu o astfel de întreprindere, este exhaustiva lucrare bibliografică a Dorinei Mercheș dedicată acestui scriitor și editată de Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iași[2].

Deși multe surse documentare, printre care și cele sus menționate, acoperă destul de bine viața boemă și agitată a celui mai mare, din ilustra familie a fraților scriitori Teodoreni, nu am găsit nici la Mircea Handoca și nici la alți autori informații în legătură cu locul din cimitirul Șerban Vodă unde Păstorel își doarme somnul de veci. Încă din vara anului 2024 am început investigațiile mele în acest sens și am întâlnit pe parcursul lor numeroase piste false, pe care a trebuit să le evit.

Mai întâi, chiar la intrarea cea mai importantă din cimitirul Șerban Vodă care duce către capela principală a acestuia se află un panou informativ din plastic protejat cu o vitrină de sticlă cuprinzând o listă cu „Personalitățile din lumea culturală, științifică și militară” înhumate în cimitir, cu precizarea figurii (astfel sunt denumite în cimitirul bucureștean parcelele delimitate cuprinzând mai multe morminte) în care se află mormintele acestora. Pe acest panou am putut citi informația: „Fig. 33 bis Al.O. Teodorescu (Păstorel) 1894-1954 scriitor”. Din start, numele de familie este trecut greșit și numai după porecla Păstorel mi-am dat seama că este vorba despre scriitorul pe care îl căutam, dar greșită este și data morții, pentru că Al. O. Teodoreanu a trăit între anii 1894 și 1964. Apoi am verificat Fig. 33 bis cu mare atenție, însă nu am găsit mormântul căutat. Revenind a doua zi la cimitir am reușit să-l determin chiar pe administratorul cimitirului, care s-a arătat foarte receptiv, să căutăm împreună mormântul, dar nici această încercare nu a dat rezultate.

O documentare referitoare la sursele de informație privitoare la cimitirul Șerban Vodă m-a condus către o scriere a lui Gheorghe Sarău și anume: *Dicționar de persoane înmormântate în Cimitirul Șerban Vodă-Bellu (clasic)*[3]. În acest dicționar, la pagina 243 am găsit scrisă următoarea informație: Păstorel Teodoreanu, Alexandru Teodoreanu (1894-1964) avocat, scriitor, publicist, epigramist, gastronom (33b)**.** De data aceasta numele și datele biografice ca și ocupațiile personajului

căutat sunt trecute corect, dar din păcate informația ne trimite la aceeași figură. Trebuie să menționez că apreciez foarte mult munca profesorului Gheoghe Sarău, care a realizat o sursă de documentare foarte valoroasă pentru cea mai importantă necropolă a României, însă, în cazul punctual al lui Păstorel, dicționarul respectiv nu m-a ajutat.

Cercetările mele au continuat și, de pe o pagină de web care cuprinde amintirile lui Demostene Botez despre Păstorel[4], după prezentarea acestor amintiri preluate din revista *Argeș* din 1 februarie 1970, apare următoarea notă finală: „Păstorel Teodoreanu a încetat din viață pe 17 martie 1964 la București, după o lungă suferință provocată de un cancer pulmonar, și a fost înmormântat la Cimitirul Bellu, în cavoul familiei Delavrancea, unde se odihnea și fratele său, scriitorul Ionel Teodoreanu, stins cu zece ani înainte". Pentru a evita confuziile, menționez că această notă finală nu îi aparține lui Demostene Botez. Căutând în Fig. 47 la care m-a trimis panoul informativ de la intrarea în cimitir, am găsit cu ușurință locul de veci al familiei Delavrancea cu mai multe morminte: pianista și scriitoarea Maria Cella Delavrancea-Lahovary (1894-1997), scriitorul Ionel Teodoreanu (1897-1954) soția lui, scriitoarea Ștefania Velisar Teodoreanu (1897-1995), Maria Teodoreanu (născută Baziloiu, 1921-1996), pictorul Ștefan (Afane) Teodoreanu (1921-2000), precum și Livia Mandeal Teodoreanu (născută Teodoreanu, 1949-2022), despre care am aflat că a fost soția marelui dirijor Cristian Mandeal. Scriitori, pictori, muzicieni, câtă artă adunată într-un singur mormânt! Căutând și lateral sau în spatele acestui mormânt, în speranța de a găsi ceva referitor la Păstorel, am dat numai de mormântul arhitectei Henrieta Delavrancea Gibory (1897-1987), și ea fiică a lui Delavrancea și soră cu Cella, o arhitectă cunoscută pentru vilele pe care le-a proiectat în perioada interbelică la Balcic și nu numai. Așadar, niciun indiciu privind scriitorul căutat Păstorel. Nu am abandonat însă această pistă, care părea verosimilă și l-am rugat pe cunoscutul muzician Bujor Prelipcean, directorul Filarmonicii „Moldova" din Iași, să solicite informații maestrului Cristian Mandeal, în legătură cu locul de veci al familiilor Delavrancea/ Teodoreanu și problema care mă interesa.

Răspunsul la o adresă pe care am făcut-o către Administrația Cimitirelor și Crematoriilor Umane București, prin care solicitam informații în legătură cu locul înhumării lui Păstorel[5], m-a trimis la o a treia locație: „defunctul Alexandru Teodoreanu, decedat la 17.04.1964, a fost înmormântat în cimitirul Bellu, fig. 7bis, loc 31". Nici în acest răspuns data morții nu este corectă, fiindcă Păstorel a murit de fapt cu o lună mai devreme, la 17 martie 1964. Verificând locul 31, de data aceasta indicat precis din Fig. 7bis, acolo am dat peste un cavou marcat cu numele familiei Istodorescu Mihai și Maria și anul 1960, iar între plăcile cu numele persoanelor decedate din această familie nu apare și numele lui Păstorel.

Continuându-mi investigațiile, am descoperit că pe YouTube preotul pasionat de istorie Damian Anfile prezintă un film cu un traseu turistic prin cimitirul Șerban Vodă (Bellu). Filmul durează aproape trei ore, dar este frumos prezentat și captivant, în special pentru cei pasionați de istoria Bucureștilor. Urmărind cu atenție tot filmul, l-am auzit la un moment pe prezentator abordând și subiectul care mă interesa. Vorbind despre Al.O. Teodoreanu, Damian Anfile a declarat că nu este de părere că acesta a fost înhumat împreună cu fratele său Ionel, ci într-un mormânt care aparține soției lui, iar acest mormânt se află în figura 42 bis**.** Într-adevăr, este cunoscut faptul că Păstorel, deși a fost burlac o mare parte din viața lui, s-a căsătorit abia la vârsta de 59 ani, după cum comentează Demostene Botez în amintirile menționate mai sus: „Târziu, când de obicei se lichidează căsătoriile, s-a însurat cu Marta Poenaru Căplescu (fiica medicului chirurg C. Poenaru-Căplescu) ce fusese căsătorită cu inginerul Constantin Panaitescu în anii '30) care i-a fost până la moartea lui cea mai potrivită tovarășă de viață"[6]. Era astfel destul de plauzibil ca Păstorel să fie înmormântat într-un loc de veci aparținând soției sau familiei acesteia. Nu a mai fost însă nevoie să fac o verificare în figura 42 bis, deoarece o figură cu acest număr nici nu există în cimitirul Bellu.

Nu pot să nu trec în revistă încă o pistă falsă, foarte răspândită online și chiar pe facebook. Cuprinde următorul epitaf, care chipurile ar fi autoironic și ar aparține chiar lui Păstorel: „Aici zace Păstorel,/ Suflet bun și spirit fin,/ Dacă treceți pe la el,/ Nu-l treziți că cere vin". Uneori epitaful complet, sau redus numai la versul „Nu-l treziți că cere vin" este prezentat chiar ca imagine, pe o cruce[7]. Bineînțeles că este vorba de un fals, iar acest epitaf epigramatic nici nu-i aparține lui Păstorel, fiind realizat de către epigramistul Aurelian Păunescu.

Fig. 31, locul 7

În sfârșit, într-o zi de la începutul lunii iulie 2026, pe care o consider norocoasă pentru mine, m-am înființat din nou la administrația cimitirului Bellu, unde eram deja cunoscut de către o parte din personal. Am dat însă de un administrator nou, Andrei Duță Borină, mai versat în probleme de tehnologie a informației. Nici nu am terminat bine să-i expun istoricul cercetărilor mele și pe monitorul computerului la care lucra mi-a arătat o imagine cu un mormânt, pe placa în poziție verticală a căruia se puteau citi numele Al.O. Teodoreanu, iar dedesubt, pentru a evita orice dubii, și pseudonimul Păstorel, precum și datele nașterii și morții: 20.VII.1994 – 15.III.1964. Nu a fost prea greu apoi pentru cei din administrație să identifice că acest mormânt se află în fig. 31, locul 7. Ajuns la fața locului am cercetat cu atenție fig. 31 și am depistat fără probleme mormântul mult căutat.

Așadar, Alexandru Osvald Teodoreanu nu a fost înmormântat nici împreună cu fratele său Ionel și nici, după cât se pare, alături de soția sa, Marta Căplescu, ci se odihnește singur în acest loc. Mormântul este neîngrijit și sărăcăcios și cuprinde numai placa prezentată în fotografie, a cărei poziție verticală pare neobișnuită. Nicio cruce nu veghează somnul îndrăgitului scriitor, ca să nu mai vorbim de un bust. Probabil că mormântul se află în această stare din cauza faptului că a fost multă vreme uitat. Înclin să cred că, dacă el ar fi fost înhumat în Eternitatea ieșeană, mormântul lui ar fi fost cunoscut și ar fi arătat altfel, așa cum se prezintă multe morminte ale unor personalități din cimitirul din dealul Tătărașiului, care au fost refăcute.

Păstorel merită toată dragostea noastră și poate, după ce locul în care își doarme somnul de veci a fost redescoperit, se vor strânge fondurile necesare pentru refacerea mormântului lui.

Mormântul lui Al.O. Teodoreanu (Păstorel)
din cimitirul Șerban Vodă (Bellu): Fig. 31, loc 7

Referințe:

1. M. Handoca, *Pe urmele lui Păstorel*, Editura Sport-Turism, București 1988.
2. D. Mercheș, *Al.O. Teodoreanu (Păstorel): bibliografie*, Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu”, Iași, 1986.
3. G. Sarău, *Dicționar de persoane înmormântate în cimitirul Șerban-Vodă-Bellu* (clasic), Editura Vatra Veche, Târgu Mureș, 2024, p. 243; accesibil online pe: https://biblioteca-digitala.ro/?pub=9568-dictionar-de-persoane-inmormantate-in-cimitirul-serban-voda-bellu-clasic, accesat 10.07.2026.
4. https://dosaresecrete.ro/pastorel-teodoreanu-un-portret-inedit-facut-de-demostene-botez/#google_vignette, accesat 10.07.2026.
5. Consiliul General al Municipiului București. Administrația Cimitirelor și Crematoriilor Umane, nr. 31/ CCI/ 16.01.2026.
6. D. Botez, „Păstorel”, în *Argeș*, 1 februarie 1970, pp. 2, 19.
7. https://www.romaniatv.net/pe-mormantul-carei-personalitati-din-romania-sta-scris-nu-l-treziti-ca-cere-vin-ineditul-epitaf-sfideaza-frica-de-moarte_6683798.html, accesat 10.07.2026.

Scriptor 9-10/2026 este ilustrat cu lucrările artistului **Ciprian MUNTIU**

Ciprian MUNTIU s-a format ca artist la Sibiu, făcând parte din „generația Art Café" a anilor 2000. Din 2011 s-a instalat în Franța, la Lille. Între pictură și performance, parcursul său artistic cuprinde numeroase participări la festivaluri de artă și expoziții personale în Belgia, Franța, Germania și România.

Autoportret
30 x 24 cm,
acrilic pe pânză

„Cu din ce în ce mai puține artificii stilistice, cu o extrem de profesionistă lejeritate în abordarea tehnicilor picturale, pictura lui Ciprian Muntiu, lepădând clișeele academiste, ne face să ne dăm seama cât de complexă e simplitatea (!) și să intuim câtă muncă e în spatele unei aparent lipsite de eforturi întreprinderi artistice." (**Marius MITEA**)

„Pentru artist «scenele mărunte de viață simplă» devin pretexte pentru transfigurarea lor plastică, într-un univers bine gândit și construit, în care realul și narativul se împletesc, iar orchestrarea rafinată a gamelor de culoare le oferă o accentuată expresivitate. " (**Doina UDRESCU)**

„Peste imaginea de un realism frapant Ciprian Muntiu începe să tragă tușe aparent aleatorii, aparent neglijente, punând o cortină vie, derutantă, în fața privitorului. Astfel, banalul cotidian se cere reinterpretat de fiecare dată, te pune să cauți semnificații noi acolo unde ochiul, dedat rutinei, s-a dezobișnuit să le mai vadă. Rezultă o artă plină de viață, exuberantă, mereu surprinzătoare, exact ca artistul." (**Viorel ILIȘOI**)

„Cromatica luminoasă și rafinată, lejeritatea tușei, alternanța subtilă dintre plin și gol, între prezență și absență, conferă compozițiilor o nostalgie sublimată în speranță. În această tensiune poetică se dezvăluie bucuria autentică a actului creator." (**Iulia MESEA)**

„Parcă neterminate, dar extrem de realiste, personajele lui Ciprian Muntiu trec prin cadru fără șarf. Sau invers: bine finisate, cineva a venit și a trecut cu un burete peste priviri, peste gesturi, peste lume. Deșarfarea are ceva tandru și neliniștitor în același timp. În încercarea de a-și înghiți lacrimile și, deci, de a regla șarful, privirea spectatorului se umple de o miraculoasă empatie." (**Cristina HERMEZIU**)

Ananta
Studii transdisciplinare

Eminesciana
Bibliofil

Integrum

Orizontul lecturii

Atrium

Eminesciana

Lumea artei

Polifonii

Biblioteca Iaşi

Epica

Memoria clepsidrei

Quanticipaţia

Cantos

Esculap

Mnemosyne

Românii de pretutindeni

Celelalte cuvinte

Exit

Mousaion

smART

Colocvialia

Ficţiune şi infanterie

Narratio

Ulița copilăriei

Cuvinte migratoare

Fides

Numele poetului (debut)

Univers didactic

Dialog XXI

Hamletarium

Numele prozatorului (debut)

Unum

Efigii

Historia magistra vitae

Omul şi societatea contemporană

Editura JUNIMEA

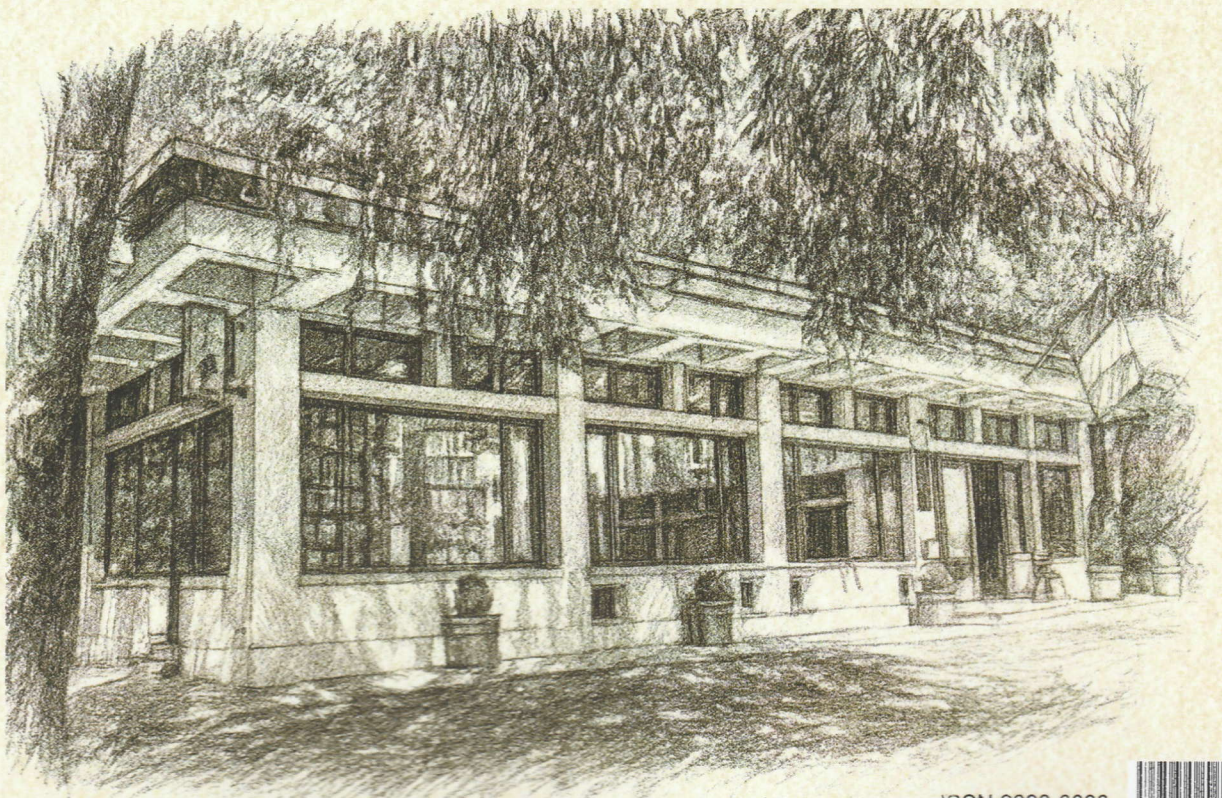

ISSN 2393-0888
ISSN-L-2393-0888